

СТАНОВИЩЕ

от доц. Димитър Митев

за дисертация за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ на тема: „ВЪЗДУШНО-ДЕСАНТНИТЕ ВОЙСКИ НА
ВЕРМАХТА“.

Автор: Христо Георгиев Петков.

Научен ръководител: доц. д-р Лъчезар Стоянов

Рядко съм се сблъсквал с толкова сериозно разминаване между предварителното очакване към един текст и впечатленията след прочитането му. Бях се настроил за скучновато изложение, присъщо за изключително специфична тематика като история на военното изкуство. Вместо това попаднах на великолепно написано увлекателно четиво. Дисертационният труд на Христо Петков „ВЪЗДУШНО-ДЕСАНТНИТЕ ВОЙСКИ НА ВЕРМАХТА“ се чете, както се казва, на „един дъх“, като роман. Вече дни наред се чувствам подвластен на прочетеното за германските десантчици по време на Втората световна война, което, дължен съм да призная, ме обогати и като изследовател на историята на международните отношения през първата половина на ХХ в. и като обикновен любознателен читател.

Представеното от Хр. Петков изследване е внушително – почти 500 страници. Авторът е организиран изложението си в

предговор, увод, 4 глави, заключение и помощен апарат: извори, литература, списък на картите и списък на съкращенията.

Привлечените изследвания и извори са внушителни, респектиращи и не оставят съмнения в осведомеността на автора по темата.

Струва ми се, че Хр. Петков би могъл да покрие изискванията за докторска теза, дори ако беше ограничил изследването си единствено до историята на германските въздушно-десантни сили. Той обаче смело навлиза по-дълбоко в тематиката, като проследява развитието на сродните формирования в антихитлеристката коалиция (Великобритания, САЩ и СССР), специалните подразделения на съюзниците от Оста - Япония, Италия, дори и парашутната дружина в българската армия. На тази база е извършен аргументиран сравнителен анализ, чийто извод е категоричен: по отношение на елитните формирования, германската армия е светлинни години напред в своето развитие. Единствено отделни части от Червената армия са в състояние да ѝ съперничат. Читателят усеща, също така, че армията на САЩ също има потенциал в това отношение, който ще се развие в годините след войната. Всичко това извисява качеството и мащабите на докторската теза.

Забележителен е уводът на представения дисертационен труд. В него са съсредоточени теоретичните и в известен смисъл по-обообщоисторическите тези на автора. Дори едно елементарно изброяване е респектиращо: тезата за приоритетното развитие на елитните формирования в германската армия в междувоенния период, за което допринасят и недалновидните ограничения наложени чрез Версайския договор; тезата за първенството на качеството пред количеството в германското военно строителство; тезата за водещото място на войната и военното изкуство в

ценностната система на германската цивилизация; тезата за тържеството на научно-техническата революция в германската армия още по време на Първата световна война; тезата за водещото място на професионалния боец и елитните формирования в модерната армия; тезата за авангардния принос на германските военни стратегии в световната военна теория, които обосновават и на практика осъществяват идеята за най-смелото решение, като фундамент на германското военно изкуство; тезата за безценната роля, която изиграва свободата осигурена на германските командири за вземане на гъвкави решения на оперативно ниво; теориите за „еластичната“ отбрана, маневрената война, светкавичната война, които раждат доктрината за „вертикалното“ обкръжение или обкръжения по въздуха, които, от своя страна, лежат в основата на създаването на съвършено нов род войски – въздушно десантните части и т.н и т.н. Може да се изброява още и още, но не нужно, защото изводът е великолепно защитен от автора – Вермахтът е най-развитата и мощна армия в навечерието и началото на Втората световна война, изпреварила далеч, далеч, както армиите на противниците си, така и на съюзниците си. Особено стряскаща е една съпоставка с бойните възможности на Франция, която се е предполагало, че трябва да играе ролята на водещ военен сухопътен фактор в Европа. Тази съпоставка Хр. Петков не я прави, но тя крещящо се налага в съзнанието на всеки що годе осведомен читател. Още повече, че френската армия е олицетворение на традиционната военна организация господствала през Първата световна война и следвана от много държави и след нея. Накратко тя би могла да се представи по следния начин. Принудителна масова мобилизация, елементарно военно обучение, най-вече в посока дисциплинираща мундщровка до степен производството на „пушечно“ месо. Следва пускане в сражение и

пред лицето на смъртта, всеки се бие до предела на възможностите си. Това обаче е идеалният случай на реализация на „пушечното месо“. Защото има и множество странични ефекти: лесна деморализация, склонност към предаване в плен, войнишки метежи и дори колапс на цели армии. Точно така става с френската армия през 1940 г.

В първа, втора и трета глава е проследен бойният път на германските десантчици по фронтовете на Втората световна война. Интересното е, че в тази си част „романът“ става още по-увлекателен. Емоциите от прочетеното могат да се сравнят с впечатлението на малко дете от класическа приключенска книга. А пътят наистина е славен и дълъг: завземането на о. Крит, Източният фронт, Северна Африка, отбраната на Италия, Западният фронт, войната на германска земя до самия край на Третия райх. Не може да не се отбележи блестящо предаденото от Хр. Петков изключително себеотрицание на тези бойци, граничещо с пределите на човешкото въображение.

Практически аз нямам сериозни, принципни забележки към този труд. По-скоро имам някои препоръки. Част от тях са конкретни. Струва ми се, че списъкът на използваните съкращения трябва или да се изнесе в началото на текста или поне да се упомене там, че той е в края. Защото съкращенията са навсякъде и ако читателят не ги знае, се измъчва в буквалния смисъл на думата. С главни букви са снабдени много термини, което е в разрез нормите на българския правопис. Оставам с впечатлението, че авторът не признава наличието на местоимения в българския език, което не подобрява качеството на текста. На места са налице множество повторения в последователни изречения, особено когато става дума за офицерски звания.

Ще предложа на автора едно съждение, с надеждата че ще го приеме като повод за размисъл. Германските десантчици са олицетворение и творение на най-добрите страни на германския характер: дисциплина, несломим дух, жертвоготовност до пълно себеотрицание, мобилизация докрай. Не е ли закодирана именно в тези характеристики уязвимостта на Германия? Защото в края на войната германското общество се оказва ампутирано от естественото чувство за самосъхранение. То се оказва лишено от способността, а поради диктатурата и от инструментите, да се отърси от силите, които го водят към Ада!

Предложената от Хр. Петков дисертация, според мен, надхвърля изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. По своя мащаб, дълбочина на анализа и качество на научните тези, тя се приближава до хабилитационен труд. Ето защо, без колебание, в научното жури ще гласувам положително.

София, 19 май 2017 г.

доц. Димитър Митев